

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**S. Augustinus, Episcopus in Africa Hipponensis, Veritatis
Evangelico-Catholicæ In Potioribus Fidei Controversiis
Testis Et Confessor, Contra Bellarminum Et Alios
Scriptores Papæos, antiquos pariter & ...**

Reiser, Anton

Francofvrti, 1678

Lib. III. cap. 7. & seqq. de non-prædestinatis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72506)

scribitur eijci Doctor augustus, sed *tantum ad humiliorem penitendi locum redigi*, quod aliunde etiam ex Disciplina antiquorum Ecclesiastica circumstantiis plus quam satis est notum. De cetero patet ex Augustini integro Textu illud quoque responsum Bellarmini huc non quadrare, dum responderi posse (an etiam debere?) existimat, *per populum DEI Augustinum non intellexisse solam militantem Ecclesiam, sed absolute numerum omnium salvandorum.* Quamvis enim, hoc etiam concessio, habeamus, quod volumus, dum militantem Ecclesiam non excludit, etsi solam non voluerit hic intellectam; tamen si sequentia, ad qua Bellarminus provocavit, Augustini verba rite ponderemus, luce meridiana clarius adparebit, Eum omnino hic solum de militante Ecclesia egisse, quod & ipse Bellarminus sine dubio vidit, at agnoscere noluit, dum hanc semel thesin, de exclusione excommunicatorum a corpore Ecclesiastico, omnibus modis defendendam suscepit, nullum alium in finem, quam ut, quod de haereticorum & schismaticorum denominatione etiam observari debet, Evangelicos non semel a Jove Capitolino anathematizatos, & fulminibus Deigratia haecenus ut plurimum brutis percussos, tanquam Ecclesiae gremio exclusos, & hinc Orbi Christiano exosos hac etiam ratione faciat.

frat. pag.
297. seqq.
conf pag.
230. &
seqq.

CAPVT SEPTIMVM & seqq.

D E

Non-Prædestinatis, Non-Perfectis & Magnis Peccatoribus.

Conjungi omnino possunt hi, de quibus in specie tribus distinctis capitibus agit Bellarminus, id est, quia ex una possunt fidei dealbari, si modo *Aethiops* cutem mutare potest. In antecessum verò notari debet, nomina prædestinatorum & reproborum hic non eo sumi sensu, quo apud eos intelliguntur, contra quos Bellarminus hanc proposuit thesin; quin & de perfectis & non perfectis ita agendum est, non quasi ullos verè & in se perfectos esse in Ecclesia statui possit, cum ipse Bellarminus ultrò agnoscat, *excepto Christo, & B. Virgine* (de qua suo in posterum loco) *illos esse, quamvis Sanctissimos in hac Vita, qui non aliqua habeant peccata, quæ illo suo more & stylo dicit venialia*, sed quia Scripturae stylo etiam dicuntur perfecti, qui propriae imperfectionis memores, Verà Fide in Christi solius merito perfectionem quærentes, in quotidianæ perfectionis & renovationis studio & studio vi obligationis in Baptismo fœderalis constituti, ad cœlicam pergunt & plenariam in statu æternæ Beatitudinis perfectionem. His opponuntur magni peccatores, qui hoc nomine solent indigari, etiam dum in viâ conversionis sunt, & quos in peccatis vixisse seridè & cum magno dolore pœnitent. Ambiguitate vocabulorum hunc in modum aliquatenus evolutâ, facillimum est ad quæstiones à Bellarmino propositas respondere. Ita ut non adeò magnum discrimen inter nostram & Ejus Sententiam sit super, præprimis si insuper diversus Ecclesiam considerandi modus, de quo supra jam aliquid dictum est, & infra pluribus agemus, probè attendatur. Nimirum, reprobi etiam, non qui absoluto quodam Decreto reprobantur, sed quos Fidei salvificæ defectus damnat, qui se huic vel illi Ecclesiastico cœtui adfoctant, esse & vivere ad tempus in Ecclesia dici possunt & debent. Non perfectos si ab Ecclesiastico corpore velimus separare, nescio, qualia Ecclesiae membra fingere opus esset. Magni etiam, quin & maximi peccatores, dum seiplos per impœnitentiam finalem Ecclesiae gremio non excludunt, sed seriatim ut ut serè etiam pœnitentiæ spem de se faciant, cur omnino excludi, Cœlique janua illis occludi debeat, nondum ita manifestum est. Et quia hic ubique Augustinum habemus consentientem, ipso teste Bellarmino, res amplâ discussione non indiget. Ea nunc tantum breviter ex augusto Doctore juvat adducere, quibus ea, quæ in antecedentibus tractata sunt capitibus, ex parte possunt confirmari. Si enim, juxta Sancti Patris mentem, *multi foris oves, multi intus lupi sunt*; Si potè reprobi in Ecclesia dicuntur *spiritus propter malignitatem morum, filii propter communionem Sacramentorum*; Si quidam propter susceptam vel temporaliter gratiam *DEI dicuntur filii, nec tamen sunt à Deo*; Si non semper in uno erunt, qui nunc in uno sunt; Si ulterius apud eundem augustum Doctorem verè Catholici contra Donatistas *unam & Sanctam Ecclesiam nunc esse aliter, tunc aliter futuram dixerunt, nunc malos habere mixtos, tunc non habituram*, id quod in specie contra Confessionistas notandum putat Bellarminus, qui pro Confessionistarum doctrinâ id inservire vix non videre potuit; Præter hæc si itidem ad Augustini Sententiam *nomen filii tribus modis in Scriptura accipitur, uno, ratione productionis, sive illa sit generatio propria, sive creatio, sive regeneratio*; secundo, *ratione*

Tract. 45.
in Joh.
Epist. 48.
ad Vinc.
de Cor.
rept. c. 9.
de Doctr.
Christ. lib.
III. cap. 32
in Brev.
Collat.
num. III.
c. Adimā-
tum, c. 5a

imitationis; tertio autem ratione doctrina, quo omnes, qui sunt in Ecclesiâ, (ita notanter ex Augustino scribit & excipit Bellarminus) sunt filii Dei & Ecclesiæ, quia tenent veram doctrinam Dei & Ecclesiæ, & tamen possunt esse boni & mali; nemo non videt, qui oculorum mentis usû pollet, quot argumenta pro hæreticis non ita manifestis, pro Schismaticis contra Fidei fundamentum non errantibus, (ut de Catechumenis ante Baptismi susceptionem morientibus & injustè excommunicatis, vel de hæreticis etiam innocenter damnatis, & iis, qui sine causâ sufficienti Schisma non tam inferunt, quam inviti patiuntur, nunc non dicam) exindè per justissimam consequentiæ vim contra Bellarminum deduci queant, quæ omnia Lectoris judicio ob præscriptam breviteratè studiosè commendantur. Id solùm restat, ut quoniam ipse Bellarminus suum hæc in re præbuit consensum, eum Lectori tanquam Veritatis confessionem sistamus, & quidem eo magis, quia Augustini auctoritatem habet & agnoscit pro fundamento, nobis quoque non ingratam. Inter argumenta nimirum, quæ sibi met ipsi suæque objicit sententiæ, ordine & numero octavum ex sequentibus Augustini verbis formatur: *Etiam nesciente Ecclesiâ propter malam pollutamq; conscientiam damnati à Christo jam in corpore Christi non sunt, quod est Ecclesiâ, quoniam non potest Christus damnata habere membra.* Citantur alia ex Augustino loca, quibus idem docetur, videlicet, quod magni, ut Bellarminus in limine præscribit, peccatores ob præviam eorum impœnitentiam à Christo damnati vera quidem non sint Ecclesiastici Systematis quoad internum ejus respectum membra, utur sese in exteriori cœtu & visibili Ecclesiâ adhuc præsentem sistant, & qui hypocritarum mos est, ad communionem Sacramentorum admitti velint. Quid ad hæc Bellarminus? Respondet, propter hunc locum & similes non Brentium modo & Calvinum, sed aliquos etiam (Romano) Catholicos fingere duas Ecclesias, sed verè fingere. Nam nec Scripturam, nec Augustinum usquam meminisse duarum Ecclesiarum, sed unius tantum. Certè in breviculo Collationum, collatione tertiâ, cum Donatista calumniarentur, Catholicos facere duas Ecclesias, unam, quæ solus bonos, aliam, quæ bonos cum malis contineret; responderunt Catholici, se nunquam duas somniasse Ecclesias, sed tantum distinguere partes vel tempora Ecclesiæ. Partes quidem, quia aliter boni, aliter mali ad Ecclesiam pertinent. Boni enim sunt pars interior & anima quasi Ecclesiæ; mali autem sunt pars exterior & quasi corpus, & dabant exemplum de homine interiore & exteriori, qui non sunt duo homines, sed due partes ejusdem hominis. Tempora autem distinguentes dicebant, Ecclesiam aliter esse nunc, aliter futuram post Resurrectionem; nunc enim habet bonos & malos, tunc non habebit, nisi bonos, & ponebant exemplum de Christo, qui cum semper sit idem, tamen ante Resurrectionem suam fuit mortalis & passibilis, postea immortalis & impassibilis. Pergit Bellarminus: Hanc doctrinam idem Augustinus alibi sæpè confirmat & variis explicat similitudinibus, dicens, bonos sic esse in domo Dei, quæ est Ecclesiâ, ut ipsi sint domus Dei ex viris constructa lapidibus; malos sic esse in eadem domo, ut ipsi tamen non sint domus. Et alibi, malos esse præcisos ab Ecclesiâ, animo, non corpore tamen, quod est juxta Bellarmini glossam dicere, malos pertinere ad hominem Ecclesiæ exteriorem, non interiorem. Et iterum ad Cantici dictum, Nigra sum, sed formosa &c. notans, non esse dictum, Nigra sum, seu formosa sum, sed, Nigra sum & formosa, quia ipsa una & eadem Ecclesiâ nunc est nigra, sicut tabernacula Kedar, propter peccatores, quos in se habet, & simul est formosa, sicut pelles Salomonis, id est, sicut tentoria Regis, propter bonos, quos in se habet. Iterum alibi, malos esse quidem in Ecclesiæ corpore, non ut membra, sed ut humores corruptos, qui manent in corpore & qui reverè sunt in corpore, & tamen sunt etiam verè separati à membris corporis. Addit ad hæc Bellarminus: Ex his respondetur, quando Augustinus dicit, malos non esse in Ecclesiâ, intelligi debere, non esse comodo, quo sunt boni, id est, non esse, ut membra corporis viva. Quia autem alia adhuc superest objectio ex Augustino, non uno in loco Operis de Baptismo contra Donatistas docente, solos Sanctos illam esse Ecclesiam, quæ fundata est super Petram, & cui date sunt claves Regni Cælorum, & de quâ dicitur, si Ecclesiam non audierit &c. idcò Bellarminus porrò respondet, Augustinum nihil aliud significare voluisse, quàm, omnia Privilegia, quæ sunt à Deo concessa Ecclesiæ universæ, propter solos Sanctos esse concessa, id est, in commendam & utilitatem eorum, qui salutem æternam consequuntur. Nam alioqui eundem Augustinum frequentissimè repetere, malos etiam Christianos utiliter Sacramenta administrare, ac proinde regenerare homines, solvere, ligare &c. Imò eundem conferre malos Ministros canali lapide, per quem transit aqua ad areolas, & cum nihil ipse utilitatis adquirat, tamen esse causam, ut herba & flores in areolis nascantur & crescant, & idem Eum fusiùs alibi docere. Quæ omnia & singula ex Augustino Bellarminus laudabili diligentia collegit non contra Evangelicos verè Catholicos, quod in animo habuit, sed ad Sententiam eorundem in Augustina

lib. II.
contra
Crescon.
c. 21.

lib. 7. con-
tra Do-
nat. c. 57.
De Unit.
Eccles.
cap. ult.
lib. III.
Doctr.
Christ.
c. 32.

Tract. III.
in Epist.
Joh.

Tract. V.
in Johan.

na Confessione expressam ex Augustino confirmandam, quæ supra quoque ad secundum hujus libri caput est defensa.

CAPVT DECIMVM,

D E

Infidelibus occultis.

PERPETUIS hic iterum Bellarminus agitur contradictionibus, eaque nobis ex Augustino etiam contra se ipsum præbet arma, quibus nostram sufficienter possumus defendere Sententiam. Concedit quidem, *verissimum esse, ut quis unitus dici possit Ecclesie, quæ est corpus Christi, unione internâ, requiri Fidem; quâ ratione* Cardinalis de Turrecremata Sententiam explicare est conatus, quam Confessionistarum Sententiæ proximam stitit: & tamen in sequentibus statim addidit, *se modum loquendi plurimum sequi, docentium eos, qui solâ professione externâ conjuncti sunt cæteris fidelibus, esse veras partes, ut ut notanter addat, exteriores, hæc cum ulteriori limitatione, esse membra corporis Ecclesie, licet arida & mortua.* Possent hæc restrictio aliquem habere locum, nisi in antecedentibus rejiciendam proposuisset Confessionistarum Sententiam, quâ docetur, *eos, qui nec Fidem internam, nec ullam Virtutem Christianam habent, (quam ex defectu Fidei saluificæ habere non possunt) & tamen exterius propter aliquod commodum temporale profitentur Fidem Catholicam, & in communionem Sacramentorum veris permiscetur fidelibus, nullo (planè) modo ad Veram (NB.) pertinere Ecclesiam.* Quidquid autem contra hanc ex Augustino in primis prolixè & copiosè adducit, ad eam non evertit, ut potius egregiè confirmet. Præter ea, quæ ad antecedens Caput suppeditavit Bellarminus, iuvat eodem manu ductore adhuc aliqua excerpta, ut res hæc eò manifestior evadat: Ita autem Doctor augustissimus: *Fraterna Charitatis inimici, sive aperte foris sint, sive intus esse videantur, Pseudo-Christiani sunt & Antichristi; inuentis enim occasionebus foras exeunt. Sed etiam si occasiones desint, cum intus videntur, ab illâ invisibili Charitatis compage separati sunt.* Bellarminus quidem hunc Augustini locum suæ, quam à Confessionistarum Sententiâ existimat esse alienam, adaptare conatur Sententiæ, sed nihil profert, quod non ambabus amplectamur manibus. Dicit, *Augustinum, cum de occultis agit hæreticis, eos videri esse in Ecclesiâ, non significare, eos non esse reverâ, sed non eo esse modo, quo videntur esse.* Explicat suam & Augustini mentem: *Videntur enim esse uniti internâ & externâ conjunctione membris cæteris, & tamen non sunt uniti, nisi conjunctione externâ. Nam si reverâ nullo (planè) modo essent intus, sed tantum esse viderentur, pari ratione non verè exirent, quando se produnt aperte, sed exire viderentur.* Augustinus autem dicit, *inuentis occasionebus foras exeunt, & addit, eos esse separatos quidem, ante etiam, quàm exeant, sed ab invisibili Charitatis compage, non ab externâ Ecclesie communionem: Quem admodum intelligi etiam debet, quod idem Augustinus dicit, hæreticos (etiam) occultos (tanquam) separatos esse judicandos, licet ipsi non exeant; loquitur enim de separatione internâ, non externâ, neq. proprium hoc est apud Augustinum hæreticis (tantum) occultis, sed omnibus (in universum) peccatoribus, quos Augustinus affirmat non esse in corpore Christi.* Videtur quidem Bellarminus ex Augustino distinguere inter Ecclesiæ respectum interiorem & exteriorem, hoc non illo hæreticos adhuc occultos, ac quosvis malos vel hypocritas esse dici in Ecclesiâ; & hinc corrigendam Confessionistarum Sententiam, qui nullo (planè) modo eos, qui Veram Fidem non habent, in Ecclesiâ nimirum Verâ esse, adque Veram pertinere Ecclesiam statuunt. Sed aut ultrò Sententiam Confessionistarum, quæ cum Augustinianâ est eadem, intelligere non vult, aut quæ mentis non rarè impotentia est, intelligere non potest, se ipsum quoad interiorem & exteriorem considerandi modum confundens. Si enim humores mali & corrupti, quibus cum malos in Ecclesiâ comparari, ex Augustino ad caput antecedens docuit Bellarminus, etiam si sint adhuc in corpore, juxta eundem Augustinum, neque ut partes, multò minus ut membra, ad corpus pertinere dicantur, quin potius corpori sint molestissimi, & nisi in tempore ejiciantur, illud morbo sæpius etiam periculosissimo adficiant; cur non idem de quibusvis in Ecclesiâ malis dici debeat & possit, à Bellarmino nondum est indicatum. Stat nimirum, nullo planè modo, qui verus sit dicendi modus, & qui à veritate rei dependeat, malos in Ecclesiâ, nimirum verâ, quæ hoc nomine in considerationem veniat, multo autem minus de Ecclesia esse, adque verum Ecclesiæ Systema, quâ ratione non tantum in oculos corporis incurrit, sed oculis Fidei, quam maxime oculis Dei, non externam professionem, sed internam cordis sinceritatem attendentis, perspicitur, pertinere, etiam si ob externam hanc professionem

lib. III. de
Bapt. c. 19Ibid. lib.
IV. cap. 16

Q 2

&